

ನನ್ನ ಊಹೆ ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ಬರೀ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಗನದತ್ತಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಕೇವಲ ಹದಿನೆಂಟು ತಿಂಗಳ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲವಾಗಿಬಿಟ್ಟ!

ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಅವನತಿಯ ಆರಂಭವಾದಂತಾಯಿತು. ಈ ರಾಜವಂಶಗಳ ಜೀವಿತವೇ ಅನಿಶ್ಚಿತ. ಏನೋ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವೇಳೆಗೆ, ಅಧಿಕಾರದ ಅಮಿಶ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನಾರೋ ಅವರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ನಂಬುವುದು, ಯಾರನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಎಂಬುದೇ ದೊಡ್ಡ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನನ್ನು ನಾನಂತೂ ನೋಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಆತ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ನೆರಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಆತನಿಗೂ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಯ ಆರಗದ ಕ್ಷೇಮಾಪುರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಜ್ರದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಅರಬ್ಬರಿಂದ ಬಂಟ್ವಾಳ, ಗೋವಾ ಬಂದರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತರದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಾಗ, ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡಲೂ ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈತನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದನಂತೆ. ಎಂಜಲು ಕೈಯಿಂದ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಲೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಜಿಪುಗಾಣೆಸರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಅಪರೂಪದ ವಜ್ರದ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಾಮಂತ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಹಂಪೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ದಣವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಂದರೆ ನಾನು ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಸ್ಥಳವೂ ಹತ್ತಾರು ಕಡೆಗೆ ಓಡಾಡುವ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದಂತಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಆತನಿಗೆ ಬುದ್ಧನಿಗಾದಂತೆ ಅದೆಂಥ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತೋ ಕಾಣೆ. ಈ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಮಾಯೆ, ನಶ್ವರ, ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಎಂದು ರಾಗಾಲಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿ ಪರವಶನಾಗಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ. 'ಆದದ್ದೆಲ್ಲ ಒಳತೇ ಆಯಿತು...' ಎಂದು ರಾಗವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರ ಮುಂದೆ ಹಾಡಿದಾಗ, 'ನಮಗೇ ಸಾಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಂಥ ನಿಮಗಿದೆಂಥ ವೈರಾಗ್ಯ!' ಎಂದು ಸ್ವತಃ ರಾಜನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದನಂತೆ. ಅವರೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಜಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವರೇ ಪುರಂದರದಾಸ ಎಂದು ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದಂತೆ. ಮುಂದೆ ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಆತ ನನ್ನ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ರಾಗ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ. 'ರಾಮನಾಮ ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಮ ಸಕ್ಕರೆ, ವಿಠಲನಾಮದ ತುಪ್ಪವ ಬೆರೆಸಿ

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ

ಆಕಾಶದೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಿ ವಿಶ್ವದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಮರ ಎತ್ತರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಬೇರುಗಳಿಗೆ ನದಿಯ ಸಖ್ಯೆ ದೊರಕಿ, ಮರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆನ್ನಾಲ್ಗೆ. ಹೇಗೋ ಆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಯಿತು.

ಉಳಿವಿನ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಒಂದಷ್ಟು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಆಗಮನ. ಕಾಡಿಚ್ಚಿನ ಕುರಿತು ದೊರೆಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ ಅವರ ಮಾತುಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಮಹಾವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಅರಸನ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹುಟ್ಟಬಾರದಿತ್ತೇ ಎಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿರೋ...' ಎಂದು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ನನ್ನ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಂತು, ಬುತ್ತಿ ತಿಂದು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಹೋದದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಅಡಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವತಃ ರಾಜನೇ 'ಅಮುಕ್ತಮಾಲ್ಯದ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನಂತೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದ 'ಕರ್ನಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ'ಯನ್ನು, ಮುಕ್ತು ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನಂತೆ. ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನೂ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲೇ ತುಂಬ ದಿನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಗೊತ್ತಾಗದಷ್ಟು ಸರಾಗವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನಂತೆ.

ಇನ್ನು ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ, ನೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆಂಥ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ನಾಟ್ಯಮಯೂರಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗಿತನಾಗಿ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ. ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂಡೆಯಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸಾಂದ್ರತೆ, ತರಂಗಾಂತರಗಳ ಶಬ್ದವೇದಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸ...ರಿ...ಗ...ಮ...ಪ...ದ...ನಿ... ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಸ್ವರಸ್ವಂಭಗಳು, ವೀಣೆ, ತಬಲ, ಮೃದಂಗ, ಡಮರುಗ, ಮದ್ದಳೆ, ಪಂಚತಾಳ, ಜಲತರಂಗಗಳಂಥ ಐವತ್ತಾರು ನಾದವನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವಂಥ ವಾದ್ಯನಾದದ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಅನುಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಆಧಾರಸ್ವಂಭಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ರಂಗಮಂಟಪವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನಂತೆ. ಶಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗೀತ ಹೊರಡಿಸುವಂಥ ಇಂಥ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ

ಈವರೆಗೂ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆತನ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೈನಿಕರು ಮರಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ವಿಜಯನಗರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ನಾನಿರುವ ಸೀಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಹೆಮ್ಮೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ ನೀನು, ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿರಬೇಕಿತ್ತು... ಎಂದು ಹಾರೈಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೇನು ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ನಾನು?

ಕೊಂಬೆ-5

ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ನಂತರ ಒಂದು ಹದ ಮಳೆ ಬಂತು ಎಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲ. ಬಂದ ಆ ಮಳೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಡಿನ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಹಸಿರು ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸುಟ್ಟು ಕರಕಲಾಗಿ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹತ್ತಾರು ಮೈಲಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಣಹದ್ದುಗಳು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ದಪ್ಪದಪ್ಪದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಹಾಕಿದ್ದವು. ಅಳಿದುಳಿದಿದ್ದ ಮಾಂಸ, ಚರ್ಮವನ್ನು ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಕಬಳಿಸಿದವು. ಮೂಳೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಹಾಗೂ ರಂಜಕವನ್ನಾಗಿ ವಿಘಟಿಸಿದವು. ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳು ಕೊಳೆಯದ ವಸ್ತುಗಳು, ಒಣಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಬೆಳೆದು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕರಗಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕರಗಿದ ಅವುಗಳು ನಮ್ಮಂಥ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧ ಆಹಾರವಾಗಿ ನಾವು ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಬೇಲಿ ಹೆಣೆದಂತೆ ಯದ್ವಾತದ್ದು ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಲಟಕುಮುಟ್ಟುಕು ಗಿಡಗಂಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ಕಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಬಂತು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಮಳೆ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತ ಇಡೀ ಕಾಡಾದ ಕಾಡನ್ನೇ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋದೆ. ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೇ ಮೌನವಾದ ಕಗ್ಗಾಡು. ಮತ್ತೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ